

Europese aanbevelingen voor het vrijwilligerswerk in de gevangenissen

Voorwoord

Sedert september 2010 onder de leiding van “l’Association Nationale des Visiteurs de Prison” en van “Le Forum Européen de Politique Criminelle Appliquée”, zijn er in verschillende steden grensoverschrijdende ontmoetingen geweest tussen de vrijwilligers betrokken bij het leven in gevangenschap.

De deelnemers aan deze ontmoetingen hadden als doel:

- het observeren en het analyseren van de manier van benadering van de gedetineerden in de verschillende Europese landen door de vrijwilligers en dit met het oog op wederzijdse verrijking;
- middelen vinden om het detentiemilieu meer zichtbaarder te maken in de maatschappij alsook de kennis ervan en het begrip ervoor te verbeteren.

Het uiteindelijke doel is immers de reïntegratie van de gedetineerden in de maatschappij te vergemakkelijken; wel wetende dat bijna allen in de maatschappij zullen terugkeren.

Het is dus van algemeen belang dat de gedetineerde zijn straf kan uitzitten in een omgeving waar de omstandigheden hem toelaten de zin ervan te begrijpen en die hem optimaal kunnen voorbereiden op zijn terugkeer in de maatschappij. Tijdens de ganse duur van de strafuitvoering zal men er rekening mee moeten houden dat ze zijn verder leven zal blijven bepalen.

Onze gedachtegang en onze acties van vandaag en van morgen zijn gesteund op twee eenvoudige overtuigingen:

- Geen enkel mens is te vereenzelvigen met zijn daad.
- Alleen een mens met een zeker zelfvertrouwen kan stand houden en zijn burgerlijke verantwoordelijkheden dragen.

Om bij afloop van de detentie een geslaagde terugkeer naar het burgerleven mogelijk te maken, is het tot stand brengen van een verbinding tussen de binnen- en buitenwereld één van de voorwaarden.

De menselijke en actieve aanwezigheid van de vrijwilligers in de gevangenis is een absolute noodzaak. Vooral nu de economische en sociale crisis in Europa het belang van de tussenkomst tijdens de detentie van deze vrijwilligers nog meer verantwoord maakt.

Het komt ons belangrijk voor om deze twee punten te onderlijnen:

- De vrijwilligers die tussenkomen in de gevangenissen hebben een zeer specifieke rol: hun tussenkomst is onbezoldigd zowel letterlijk als figuurlijk en zij hebben geen andere functie dan te luisteren en een vertrouwensrelatie op te bouwen van persoon tot persoon en van burger tot burger en aldus een verbinding te bewerkstelligen tussen de gedetineerden die intern zijn en de maatschappij erbuiten.
- Het is eveneens belangrijk om in een klimaat van wederzijds respect, de relatie tussen beroepskrachten en vrijwilligers werkzaam in het penitentiaire milieu te versterken, ontwikkelen en te consolideren. Ze vormen de schakels van een keten voor een beter evenwicht in onze burgerlijke samenleving.

Op institutioneel gebied bevatten “Les Règles Pénitentiaires Européennes”, die de Raad van Europa heeft goedgekeurd in 1973 en waarvan de laatste bijwerking dateert van 2006, een geheel van minimum -voorschriften met betrekking tot de strafrechterlijke administratie die absoluut noodzakelijk zijn voor de menswaardige condities van de detentie en voor een positieve behandeling in een modern en progressief systeem.

Degenen die tussenkomen in de detentie en dit zijn o.m. de vrijwillige gevangenisbezoekers, stellen vast dat de praktijken en statuten erg verschillen van land tot land, en dit in functie van hun institutionele verankering.

Met het oog op het verbeteren van onze acties ten overstaan van diegenen die in onze maatschappij in de gevangenis verblijven, zijn onze vrijwilligers van oordeel dat een aantal aanbevelingen dringend dienen overgemaakt te worden aan de verantwoordelijke autoriteiten in de verschillende Europese landen.

Aanbevelingen

I. Betekenis van het vrijwilligerswerk in het gevangeniswezen

Het vrijwilligerswerk zoals het werd gedefinieerd door “le Centre Européen du Volontariat” te Brussel (Manifest 2006) plaatst de activiteit van het vrijwilligerswerk in een brede sociale context:

“Het vrijwilligerswerk wordt bepaald:

- door de wil, de keus en de motivatie van de persoon
- zonder geldelijke bekommernis
- in een georganiseerde structuur ...
- ten bate van iemand anders dan de vrijwilliger en door bij te dragen in het algemeen belang van de samenleving“

De vrijwilligers in het detentiemilieu:

- zorgen ervoor dat het dagdagelijkse leven van de buitenwereld in de gevangenis binnenkomt.
- kunnen tussenkomen op diverse wijze door bv. het organiseren van individuele ontmoetingen of groepsactiviteiten.
- kunnen getuigen van de dagelijkse realiteit in de gevangenissen t.o.s van de maatschappij.
- hebben behoefte aan een officiële erkenning, moeten het intern gevangenisreglement eerbiedigen; hoewel zij niet afhankelijk van het Bestuur van de strafinrichtingen.
- hoeven geen blijk te geven van prestatievermogen: hun ontmoeting is enkel een ontmoeting met een medeburger.

II. Omkadering en voorwaarden voor het uitoefenen van het vrijwilligerswerk in de gevangenis.

1. Organisatie van het vrijwilligerswerk

Aanwerving

- De recruitering moet gebeuren rekening houdend met de samenstelling van de maatschappij.
- Elke kandidaat moet geïnterviewd worden door iemand die voor deze functie is opgeleid met het oog op het evalueren van zijn motivatie en vaardigheden.

Vorming

- De vrijwilligers krijgen voorafgaand aan het begin van hun activiteit een verplichte vorming; voor zover dit mogelijk is.
- Tijdens deze vorming, ontvangen de vrijwilligers specifieke informatie over de werking van de gevangenis, veiligheidsvoorschriften, vertrouwelijkheid, luisterbereidheid en andere communicatievormen en hun houding tegenover de gedetineerden.

Accreditering en intrekken van de accreditering

- Duidelijke regels moeten opgesteld worden op grond waarvan de accreditering wordt verleend; de procedure mag normalerwijze de zes maanden niet overschrijden.
- De vrijwilliger moet worden gehoord voor de erkenning wordt ingetrokken.

Begeleiding en permanente vorming

- Elke vrijwilliger moet kunnen beroep doen op de begeleiding en de steun van een verantwoordelijke.
- De vrijwilligers moeten regelmatig deelnemen aan vormingssessies en aan het uitwisselen van informatie.
- Elke vrijwilliger moet verbonden zijn aan een organisatie.

2. Relaties met de gevangenisinstelling

- Er moeten duidelijke regels opgesteld worden door de bevoegde overheid in verband met de tussenkomst van de vrijwilligers in het gevangenis milieu.
- De vrijwilligers en de personeelsleden werken samen aan een gemeenschappelijk doel.
- De vrijwilligers moeten in de schoot van de instelling een ankerpunt hebben.
- De gevangenen én het personeel moeten weten dat zij het recht hebben beroep te doen op de vrijwilligers en dat zij mogen deelnemen aan de activiteiten die deze organiseren.
- De vrijwilligers worden minstens een keer per jaar door de directie ontvangen.
- De administratie zorgt dat de vrijwilligers kunnen beschikken over lokalen en dat de uren afgestemd worden op hun activiteiten.
- Voor de vrijwilligers wordt er een verzekering afgesloten voor het uitoefenen van hun activiteit. Er wordt voorgesteld te voorzien in een terugbetaling van de kosten.

Besluit

Deze grensoverschrijdende ontmoetingen hebben het mogelijk gemaakt de noodzakelijke informatie in te winnen voor het uitwerken van deze aanbevelingen, die in de toekomst zullen moeten hernieuwd worden.

De tekst van deze aanbevelingen die het resultaat zijn van groepswork en die aanvaard werden tijdens het Europees colloqium van Trevi dat plaats had van 26 tot 29 mei 2011, dient verspreid te worden onder de leden van onze verschillende associaties. Deze tekst zal het daarenboven mogelijk maken om hem via een gemeenschappelijke actie door de Europese landen te doen aanvaarden.

Wij mogen hopen dat deze aanbevelingen voor de vrijwilligers in de gevangenissen een steun moge betekenen alsook het creëren in Europa van een welbepaalde visie voor het penitentiair milieu.

Contact:

ANVP: www.anvp.fr

Europäisches Forum: www.europaforum-kriminalpolitik.org